

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 10 fr. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăștie.

INSERTIUNILE:

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a 2-a oară
5 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sunt
a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic
în Orăștie (Szászváros).

„DEȘTEAPTĂ-TE ROMÂNE!”

ANDREIU MURĂȘIANU, 1848.

APEL

pentru sârbarea de
3 15 Maiu.

În fruntea numărului seu de Martii (10 Maiu n.) «Tribuna» din Sibiiu publică un lung și călduros apel către publicul român din toate părțile, pentru a sârba cu toată măreția posibilă ziua de 3 15 Maiu.

Un sentiment de religiositate ne cuprinde sufletul, — zice între altele apelul, — gândindu-ne, prin cursul unui semi-secol, la modul cum s'au știut manifesta Români atunci (la 1848) și un cutremur ne sgudue ființa întreagă privind în jur și cumpănind în minte extrem de grava situație ce ni-s'a creat! Dar' din adâncul sufletului îndată răsare schinteia nădejdei sfinte, care alungă întunerecul prezentului, și o tainică voce ne zice, cu glas mângâitor: *Inainte, căci veți învinge!*

Priviți numai la iobagii români, aserviți pământului, robi volniciei stăpânilor sei tirani și fanatici, cum au ridicat frunțile lor încrețite, când spiritul timpului 'i-a atins și cum au înălțat glasul lor puternic pretinzând libertate peste ruinele sistemului feudalistic.

Priviți-i cu cât curajiu aleargă ei la glasul conducătorilor sei luminați și cu câtă sete sorb cuvintele noului evangeliu al popoarelor, care șterge privilegiile și rupe cătușele, redând pe om demnității sale.

Ear' mai jos:

Astăzi, când orizontul nostru s'a întunecat așa de înspăimântător, zina de 3 15 Maiu 1848 ne apare într'o lumină sfântă, pe care trebuie să o luăm cu atât mai virtos de călăuză a pașilor nostri, că ea este lumină aprinsă de neamul nostru în cele mai grele timpuri! La razele ei s'a arătat lumii, că suntem, că voim să fim și că vrednici de a fi suntem. La razele acestei lumini vedem pilde mărețe de abnegațiune pentru neam, de eroism pentru dreptate și de martiriu pentru naționalitate și libertate! La lumina acestei zile vedem cel mai strălucit exemplu de unire între frați și de legătură tare între popor, dela opincă până la vildică, pentru apărarea celor mai scumpe comori ale existenței noastre naționale!

Și astăzi, când aceleași comori ne sunt mai amenințate și mai atacate decât ori-când înainte, astăzi când căile funeste prevăzute cu fior de părinții nostri, sunt bătucite deja de contrarii nostri, și când toate mijloacele puterii și toate apucăturile vicleniei sunt puse în aplicare contra existenței și ființei noastre naționale, și când împrejurarile reclamă cu adevărat toate puterile vii ale națiunii la solidară lucrare de apărare, — astăzi mai mult ca ori-și-când altă-dată ni-se cere ca să urmăm exemplele strălucite ale părinților nostri dela 1848!

Eată de ce ne ridicăm glasul, ca să apelăm, cu toată căldura, la toată suflarea românească, ca să se gătească cu tot sufletul și cu tot zelul, de a celebra în mod vrednic,

după-cum se cuvine unui popor conștiin, memoria măreței zile de 3/15 Maiu!

Apelul e scris de d-nii: Dr. Ioan Rațiu, George Popp de Băsești, Iuliu Coroian, Dionisiu Vaida, Dr. Teodor Mihală, Rubin Patița și Dr. D. Ciula.

CONVOCAREA

a d unării dela Blaj.

În numărul seu de Mercuri, «Tribuna» publică apoi Convocarea însași a adunării dela Blaj, prin următoarele:

În vederea, că la 3 15 Maiu a. c. se împlinește o jumătate de veac dela mărețea adunare de pe „Câmpul-Libertății” a Românilor din 1848, în care s'a proclamat în mod sacru și solemn crezul nostru politic, pe care îl mărturisim și azi;

și în firma convingere, că răspundem unei dorințe generale, reclamate de opiniunea publică și sentimentul obștesc al poporului nostru:

Subscriși convocăm prin aceasta, la Blaj, pe ziua de 3/15 Maiu 1898

o adunare publică de popor

în scopul de a celebra în mod festiv memoria acestei epocale adunări a părinților și străbunilor nostri.

Și această convocare, deja în acel număr o subscriitorii Apelului de mai sus, apoi cu 26 de fruntași din Munții-Apuseni, cu 66 subscrieri din Sălăje, cu 43 subscrieri din Cluj și jur, cu 19 din Turda și jur, 11 din Micești și jur, și 12 din Teiuș și jur.

Printre convocatori sunt advocați, proprietari, protopopi, preoți, clerici absoluți, și țerani.

Pregătirile în Orăștie. Pe Sâmbătă sara, presara zilei de 3/15 Maiu, în Orăștie e arangeată o serată declamatorică-teatrală.

Serata va avea loc în sala otelului „Csösz”.

Să va deschide prin o declamațiune eroică potrivită pentru acest ținut, declamațiune în care se descrie cu multă mândrie »Lupta de pe Câmpul-Pânii» aproape de Orăștie, la 1479, luptă dată de Sași, Sécui și Românii lui Batori, contra păgânilor Turci, în care Turcii apucaseră de-asupra și era pe-aci să fie biruința lor hotărâtă, când de-odată sosește ajutorul bănașan a lui Paul Chinezul, viteaz român cu luptaci români, și căzând ca un trăznet asupra păgânilor, îi sfărâmă și-i alungă și ridică crucea creștină la biruință peste semiluna păgânătății!

Lupta asta e foarte luminat descrisă de I. Nenițescu în poesia sa »Paul Chinezu», poezie luminată de un naționalism frumos și plină de învățături bune la adresa neamului. Declamațiunea acestei poezii prin dl Ioan Moța va forma punctul întâi al seratei de Sâmbătă, încheindu-o cu o inspirată »invocare» din același autor.

Să va juca apoi piesa »Cărlanii» prin următoarele persoane: Nicolae Buduran în rolul de Lionescu, student, Ion Silian în rolul lui Miron, căsătorit, George Gelumărean în rol de Terinte, tot căsătorit, Rozalia Trif în rol de Domnică, soția lui Miron și Măruța Gelumărean ca Vochița, soția lui Terinte.

Tinera trupă de diletanți își dă toate silințele să se pregătească să joace cât se poate de bine.

La urmă dl Const. Baicu va preda canțoneta comică de Alexandri »Mama Anghelușă», ear' după reprezentație va urma joc.

Avem cea mai bună nădejde, că toți Români din Orăștie, poporul nostru inteligent, care de atâtea-ori a dat dovezi că se știe însufieți pentru lucruri românești, culturale și naționale, apoi frumosul număr de meseriași cetățeni de frunte, și inteligența din loc, vor veni ca să ne vedem cu toții întruniți la un loc la o reprezentație ce are o însemnătate și un înțeles deosebit!

Ear' mâne-zi, în 3 15 Maiu însuși, să vor sârba parastase în amândouă bisericile românești, greco-orientală și greco-catolică, pentru odichna sufletelor eroilor nostri din 48!

Pregătiri în Balomir. Din Balomir ni-se scrie: În urma îndemmurilor bune și frumoase ce ni-s'au recomandat prin zierele române, pentru a ne interesa de frumoasa sârbară românească de 3 15 Maiu, locuitorii nostri din comuna Balomir fac pregătiri a sârba această zi națională. După-ce bravul nostru preot Nicolau Suciuc a descoperit poporenile însemnătatea numitei zile, prin o vorbire binemerită și simțitoare, un brav proprietar din comună, Ioan Adam I. Iacob, a rugat pe dl preot N. Suciuc a servi și un parastas în memoria bravilor luptători naționali ce 'și-au versat sângele pentru scumpă lor patrie și națiune la 1848. După parastas d-sa va da o pomână comună pentru toți locuitorii din comună, tot în scopul sus pomenit.

Ear' tinerimea va arangia în acea zi o petrecere de vară (Maial) în pădurea mică de lângă sat.

Astfel ziua însemnată pentru neamul nostru va fi sârbaritorită de poporul român din Balomir, în chip frumos.

Vestim cu o cale pe frații nostri din comunele vecine, că îi vedem bucuroși, cât de mulți, la petrecerea noastră, ca cu atât mai virtos măreț să reușască.

Pregătirile în comitat. Și în celelalte părți în comitatul Hunedoarei, ziua să va sârba cu posibilă frumșețe. La Hunedoara, precum aflăm, deja dela începutul săptămânii s'au dat »parastase» bisericilor românești gr.-or și gr.-cat. și dnii parochi, protopopul gr.-cat. Ioan Pop și preotul gr.-or. George Oprea, le vor oficia în chip sârbaritoresc, încungiurați de întreg poporul în haine de sârbaritoare. Același lucru la Băița, în jurul Petroșenilor, în Zarandul întreg, și pretutindenea.

Așa e și frumos. Dorim să putem da rapoarte multe și pline de vești bune, ca dovezi că nu s'a stins și nu e pe cale a se stinge în poporul nostru, însufiețirea lui față de treburile naționale și că lampa sfântă a mândriei naționale îi arde încă în inimă.

Pregătiri în România. La călduroasele apeluri făcute de comitetul central al »Ligei» din București, atât prin organul său »Liga Română» cât și de-adeptul în scris, în România e pregătită o mare mișcare națională pe ziua de 3/15 Maiu: să vor ținea întruniri publice, adunări mari, în toate orașale Terii, în frunte cu București!

Cei mai măiestri și inflăcrați vorbitori vor rosti discurturi avântate, arătând marea și însemnătatea manifestărilor zilei.

Studentimea e în șirurile mișcării, peste tot locul studenții s'au constituit în comitete arangeatoare care pun în mișcare toată lumea, atât în Moldova cât și în Muntenia. Lumea va cutreera orașele și piațele lor cu stindarde naționale și cu muzici în frunte.

Sunt semne că ziua de Duminecă va fi o sârbarătoare națională și mai ales o demonstrație națională, de cele mai mărețe în toată România! Să fie și la noi!

Rusaliile la Hațeg.

Adunarea Societății pentru fond de teatru român.

Estan fraților nostri dela Hațeg le e dat a putea face din sârbaritorile sfintelor Rusalii, sârbarători culturale naționale, românești, așa precum anul trecut să făcuse la Orăștie.

Și avem toată buna nădejde că vor și face mândre sârbarători.

După-ce a luat înțelegere cu fruntașii români dela Hațeg, Comitetul Societății de teatru a ținut la Brașov în 13/25 Aprilie o ședință, luând parte președintele Iosif Vulcan, vicepreședintele Virgil Onițiu, cassarul Valeriu Bologa și secretarul Vasile Goldiș. S'a satorit programa adunării generale din Hațeg și, la dorința inteligenței române de acolo, s'au pus ca zile ale adunării: zina întâi și a doua de Rusalii.

În aceeași ședință s'a raportat mai departe din partea secretarului, că Anuarul Societății, hotărât a să tipări în adunarea dela Orăștie, se află sub tipar și va apărea în curând, conținând schița istorică a societății până la adunarea din Brașov, ear apoi toate actele adunărilor generale începând de atunci.

Dragostea pentru Maghiari.

Crește! Crește al naibii! Până și cei mai apropiați de ei, Austriacii, cu cari sunt legați snop, le dau tot mai multe semne de »dragoste». Partidele cele multe din dieta vieneză să ceartă rău și nu este lucru la care să le vezi mergând pe toate la un loc, dar' când vine în acea dietă vorba de Unguri, nu mai vezi decât o singură tabără: Nemți, Cehi, Poloni, Sloveni, Italiani, Români, toți-toți, licitează într'u a le trage refecuri acestor copii răsfățâți și încrezuți ai Impărăției.

De curând a venit în desbatere în diera vieneză întrebarea că oare să se șteargă și la noi vămile pe bucate ori nu? Și, interesant, dieta mai mult a ocărit toată ziua la Unguri, decât a desbatut întrebarea pusă!

O foaie unguerească, »Bud. Hir.« se tânuie asupra acestui lucru în chipul următor:

„În ședința de azi (5 Maiu), a dietei vieneză a fost la ordinea zilei, întrebarea se înceteze ori nu vămile pe bucatele ce vin din afară? Dar în desbateri mai mult a venit înainte Ungaria și Fidovii! Pe Unguri i-au numit „betyári“, și au vorbit de „înriurire betyerească“ (asupra Austriei), au pomenit pe „Bánfi-baci“ și au adus în vorbă datoriile (de bună samă nu puține) ale lui Kossuth. Și președintele n'a zis nici un singur cuvânt (de oprire) față de toate aceste vătămări.

Ear' ca mâne același ziar fruntaș maghiar, vorbind despre întrunirea la Pesta a delegațiilor (dieta Imperăției, stând din 60 deputați austriaci și 60 ungari), zice amarnic:

»Prietenii« noștri austriaci fac excursiune la Pesta. Au căpătat invitate regească și în urma acesteia vor fi oaspeții noștri. Altă dată (până adecă nu se lățise »dragostea« față de Unguri așa tare, cum acum se lățește în urma îngâmării lor tot mai obraznice) dacă veneau, totdeauna căpătau și un praz comun pe insula »Margit« unde prin vorbiri se laudau grozav unii pe alții. Acum însă, numai la masa regească se vor întâlni delegații austriaci cu cei maghiari, stând amestecați unii printre alții, ca cu atât mai rău se-i cadă fiecăruia maestreticul prânzului!

Așa el Toată lumea cu nițică mândrie de sine și conștiință, simte azi o silă, o neplăcere, trebuind să stee fie chiar la un prânz, alătura cu fruntea nației maghiare! Căci prea s'au obraznicit domnișorii ăștia, prea și-au dat arama pe față!

Nu mai noi Românii, durere, par'că ne inmuiem tot mai tare, slăbim tot mai mult, ne cuprinde acuși o teamă și se ne arătăm a noastră adâncă durere și scârbă față de acești tirani ai naționalității și drepturilor noastre frești...

Deșteaptă-te Române

și
nalță-ți lata frunte!

Spaima de foame!

— Incetarea vămilor pe bucate —

Toată lumea e îngrozită de urmările ce le-a avut anul trecut, cel așa de fioros și plin de potopuri pentru roada câmpurilor.

E acuși un an de când prețul bucatelor s'a îndoit așa ca peste noapte, ca prin minune, și nu mai scade.

În Italia în foarte multe locuri populația s'a răsculat, atacând magazine și oficiile de vâmi. Abia li liniștesc pe oameni într'un loc, cu puterea armată, și se reșcoală într'altul.

În Spania deasemenea e revoluție aproape în toată țeara. Mulțimea se revoltă din privilegiul știrilor rele despre război, dar' mai ales pentru lipsa de bucate și sărăcie ce se lasă peste țară, mărită și îngreunată și prin războiul cu Americanii.

Dar' teama de urmările sărăciei economice se ved bine și din măsurile neobice-nuite ce și alte state, pânăcum netulburate, au luat din pricina asta. Și anume:

Francia și Italia au șters ori-și-ce vamă pe bucatele ce vin din alte țeri în țerile lor. Asta pentru-ca poporul se nu poată arunca la adresa statului vorba, că el, de dragul câștigului ce-l are din vâmi, ar fi îngreunând aducerea de bucate din afară, ori, prin acele vâmi, ar fi măbind încă și el prețul bucatelor. De aceea a șters ori-și-ce vamă!

Rusia, Spania și Statele-Unite din America, au oprit ori-și-ce fel de trecere mai departe a bucatelor peste graniță în alte țeri! Prin ce silește pe cei-ce au bucate se le ție aci la ei în țară, ca, de cumva ar fi mâne-poi-mâne lipsă mare în urma unui an, Doamne apără, earăși rău, — se fie bucate în magazine.

În România cea atât de bogată în bucate, încă mai sunt puține, ba chiar și uriașele magazine englezești din Londra, unde miile de corăbii engleze, adună bucate de pe tot pământul, azi sunt aproape goale!

De aci teama și luarea de măsuri neobice-nuite, pomenite mai sus la cinci mari state.

La noi în Austro-Ungaria încă era vorbă, mai săptămâna trecută, se se steargă vămile, dar' ear' le-au lăsat, luându-se după Germania, care a zis că ea nu șterge vămile, pentru-ca prin asta numai tocmai neguțătorii au dobândă cu cât nu plătesc vamă, dar' ei în schimb nu vreau să scadă prețul cu nimic, precum s'a dovedit în Italia și Francia, unde cu toate-că au șters vama, prețurile n'au scăzut, nici pânilor nu s'au mărit.

Măsura, zic, ar avea urmări bune, numai când în țerile vecine ar fi bucate de-ajuns. Dar' acum poți tot șterge vama, că nu vin bucate mai multe să se imbulzască unele pe altele, pentru-că nu-s de unde!

ȘTIRI POLITICE

Deșertarea Tesaliei grecești, ocupată cu trupe turcești după războiul de an, se începe totuși. La 29 Aprilie pleacă din Constantinopol trimișii puterilor pentru-ca să fie față la retragerea trupelor turcești din Tesalia. Grecia va plăti întâia rată din despăgubirea de război la 3 Maiu, a doua la 13 Maiu, a treia la 29 Maiu, a patra la 27 Iunie st. v.

Moștenitorii tronului român la Moscva. După-cum se scrie din Petersburg, Țarul Nicolae și Țarevna vor merge în August la Moscva, spre a fi de față la desvălirea monumentului Țarului Alexandru II. și la punerea petrii fundamentale pentru monumentul Țarului Alexandru III. Cu acest prilegiu vor călători la Petersburg: Prințul de Wales, moștenitorul trenului englez, cu soția sa, moștenitorii tronului român, Ferdinand cu soția, și principele Ferdinand al Bulgariei cu doamna.

Unele foi unguerești din Pesta țin a ști, că Maiestatea Sa Impăratul, obosit de grijile domniei și sătul de neplăcerile din Austria, ar fi hotărât a se retrage dela Domnie, îndată după încheierea sărbătorilor iubileului Seu.

Archiducele Francisc Ferdinand, pe care însuși Monarchul îl instruează și îl face cunoscut cu afacerile mari ale domniei, ar fi să-i urmeze în Tron.

Pe aiurea și pe la noi...

— Prețuirea măestrilor la popoare cu ade-vărat culte! —

În 6 Maiu Impăratul Wilhelm al Germaniei, într'un cuvânt de Tron, în fața puter-nicei sale Diete, între altele a făcut pomenire cu multă cuvântă despre clasa meseriașilor. Și-a arătat dorița preainaltă, ca legea cea nouă, ce se pregătește despre industrii, să se pună pe astfel de temeieri, ca această prea vrednică de stimă clasă (a meseriașilor), în urma noii legi, să câștige puteri nouă spre a putea sări în fața industriei mari (a fabricelor). Și într'adevăr noua lege spriginește foarte bine dezvoltarea lucrului de mână a industriașilor mici, făcându-i ușurați spre a străbate în lume și a fi căutați.

Și cine se gândește la aceste îmbunătățiri? Impăratul și guvernul unui popor, care are deja o industrie așa de puternică, că alte popoare ar fi fericite să aibă și numai pe jumătate așa!

Eată o mică arătare a stării de azi a industriei în Germania, cu o mică privire în trecut, spre a se vedea, din asemănare, dezvoltarea ei.

În 1878 singur în Prusia (afară de celelalte regate ce azi fac parte din marele Imperiu german) erau 6018 »Reuniuni de meseriași« cu 159,000 de membri! Dar' erau unele cercuri, ținuturi, unde nu erau Reuniuni deloc.

În 1896, după abia 18 ani, în aceeași Prusia numai, erau deja 7940 »Reuniuni« de meseriași, cu 225,000 de membri, ear' ținuturi în cari Reuniuni se nu se afle, nu mai erau deloc!

Și în fruntea tuturor acestor »Reuniuni«, stă cea »centrală« din Berlin, inima lor, care îndreptează, călăuzește și luminează tot mai mult căile tuturor.

Sunt pline acolo cetățile și satele de măestri. Prusia are 30 milioane locuitori. Intre ei fiind deja 225,000 industriași, tot la 133 de locuitori cade un măestru! Așadar' și într'un sat de cel mai amărât, se zicem numai de 100 de familii, care și el are cam 500 suflete, în Germania se află 2—3 măestri!

Și totuși Impăratul și guvernul german, nu-'s mulțumiți. Vor prin chiar lege prielnică, să ajute și mai mult dezvoltarea acestei clase a poporului!

De ne-om uita, în urina acestora, în jur de noi și în sinul poporului nostru: mare durere va trebui să ne umplă inimile! La noi trebuie să alergi zeci de sate cu lămpașul lui Diogene în mână, și nu vei da de câte un singur măestru român! Abia pe la margini de orașe câte unul s'erac și nebăgat în samă! Ear' »Reuniuni« de meseriași, nu avem nici câte degete la o mână!

Da, pentru-că la noi, tocmai fiindcă nu înțelegem acest lucru cum se cade, fiecare om cu nițică prindere de a-și crește fiii, e orbit de dorița greșită de a face din ei »domni«, fără să se gândească la urmări,

Dar' au murit, și, mărturisim trist ade-văr, când spunem lumii: părinții noștri, luptătorii neînfricoșați dela anul 1848, azi nici chiar în morminte nu odichnesc liberi!

Nu, căci mormintele lor sunt străjuite și ferecate de străjari fărădelege, cari nu ne îngăduie a le săruta gila sfântă! Ear' libertatea mult dorită din țerile de sub Coroana Sfântului Stefan e mai ferecată în cătuși ca înainte cu 50 ani!

Voind să sărbăm aniversarea a 50-a a anului libertății, n'afflăm alt asil decât — *nu-mai familia.*

Nu-mai familia, repet, deoare-ce adunările publice au devenit peste puțină, ear' biserica națională română, scutul de mii de ani al Românilor, unde ar trebui să ne adunăm mic și mare și dimpreună cu preoții cu crucea în frunte să înălțăm inimile și mințile noastre în rugăciuni pioase cătră D-zeul părinților noștri, rugându-l să odichnească în pace sufletele celor adormiți, cari și-au jertfit viața pentru libertate, ear' nouă să ne ajute ca prin vrednicia proprie să putem reinvia libertatea, — e sub paza celor puternici! Sabia lui Domocles atrnă asupra-i!

Totuși: în ziua aceasta nici un Român adevărat se nu lipsească din biserică, să-și facă datorița sa acolo și apoi: să ne reîn-toarcem la vetrele noastre.

Aici în jurul căminelor sfinte, leagănul datinelor străbune a limbii naționale și a vir-

că de prea multe-ori în loc de »domni« a crescut niște desnădejduți, împinși spre tel și fel de căi prăpăstioase, decumva nu la și mai rău. Precând ca măestru ori ca neguțător (asta și mai vârtos) și-l'ar fi fericit îndoit și de bine și de repede, decât pe calea »domniei«!

Treziți-vă părinți români, și îmbrățișați cu fiii voștri meseriile și negoțul!

Războiul între Spania și Statele-Unite.

Sâmbăta trecută (7 Maiu) a sosit din Madrid știrea, că norocul ce l-au avut Americanii la Filipine (la marginile Asiei), nu l'ar mai avea și la Cuba, în apropiere de ei. După-ce au reușit să treacă pe uscat o trupă (cum am scris la »Ultime știri« în numărul trecut), cu care au dus răsculașilor de pe Cuba mâncare, arme și munițiuni, ei au încercat și mai aproape de Havana (orașul întâi și întărit al Cubei) să treacă cu trupe pe uscat, dar' această încercare a fost respinsă de Spaniolii cu mari perderi pentru Americani.

Duminecă o telegramă din Gibraltar trimisă la Madrid, vestea, că flota spaniolă ar fi avut o ciocnire puternică cu flota americană în apele Mării-Atlantice, și că lupta ar fi avut un sfârșit norocos pentru Spaniolii!

Marți: În jur de Monte-Cristo se aud bubuituri grozave și multe! Se crede că admiralul Sampson stă cu flota sa în luptă mare cu flota spaniolă. Știri despre mersul luptei ori despre învingere, nu sunt.

A sosit numai descrierea luptei dela Manila și Cavite, făcută de un general (admiral) american. El spunea că soldații spanioli au luptat cu o bravură rară, stând neînfricați în fața morții. De pildă, cei de pe corabia »Don Antonio« vedea că corabia lor sfredelită de un glonț american, începe să se scufunde și era pe jumătate scufundată, și ei încă tot trăgeau cu tunurile asupra inimicului, până s'au scufundat toți de vii în mare!

Pușcari însă foarte rău Spaniolii: În cele 2 ciasuri cât a ținut lupta, nici un glonț de tun de-al lor, n'a atins vre-o corabie americană! Toate treceau peste ele sau cădeau naintea lor. Așa s'a putut întâmpla la Manila și Cavite, să peardă Spaniolii vre-o 7 corăbii și 700 de soldați, ear' Americanii nici un singur soldat. Americanii trag așa de bine cu tunul, că tot al treilea glonte nimereste! Asta e foarte mult!

Revoluția în Spania.

Din multe orașe ale țerii vin știri de răzcoale din pricina scumpetei celei mari și a aprinderii ce a cuprins mulțimea în urma știrilor rele despre război.

În orașul Ciudad Real au publicat statutul, pentru-că anarhiștii pun într'una foc și jăfuesc.

În orașul La Union răsculașii au dat foc casei orașului și tribunalului și spărgând temnițele, au slobozit pe toți robii!

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI“

„Vie ața“...

O luptă-i viața, deci te luptă
Cu dragoste de ea, cu dor!

Pe sama cui? Ești un nemernic,
Când n'ai un țel hotărîtor!

Tu ai pe-ai ței. De n'ai pe nimeni
Te lupți pe sama tuturor!

E tragedie nălțătoare
Când biruiți luptacii mor,

Dar' sunt eroi de epopee
Când brațul li-e biruitor!

Ori-care-ar fi sfârșitul luptei
Să stai luptând căci ești dator!

Trăesc acei ce vor să lupte!
Ear' cei fricoși... se plâng și mor!

Coșbuc.

„Un gând frumos“.

— Răsunet —

Zarand, 30 Aprilie v. 1898.

Se împlinesc 50 de ani de când lanțurile iobăgiei s'au sfărîmat, ear' glasul libertății a răsunat din piepturile celor 40.000 Români adunați pe „Câmpul-Libertății“: deci toți Românii dela Tisa până la Nistru se sărbeze ziua de 3/15 Maiu 1898!

Avem datoriță sfântă, națională românească, să facem așa, deoare-ce nu există colț locuit de Români, care se nu ne reamintească anul 1848, eternizat ici prin o cruce, colo prin o movilă, sub care sunt depuse spre odichnă vecinică osemintele părinților noștri peste cari au trecut zilele grele cu lupta pentru libertatea fiilor lor — a noastră!

Durere însă, că libertatea abia reinviată, slobozită din lanțuri, a ajuns earăși între — baionete!

Noi Românii, dacă liberi am fi, în fiecare colț am înălța câte un altar sfânt, și acolo ingenunchiând ne-am închina în măreața zi de 3/15 Maiu, pentru odichna scumpilor părinți căzuți pentru libertate!

„Murim mai bine 'n luptă cu glorie deplină
„Decât să fim sclavi earăși în vechiul nost
pământ!“

a fost cuvântul lor.

Și ei și-au eluat libertatea!

tuților strămoșești, să povestim fiilor și nepoților noștri, sfintele evenimente ale anului 1848!

Ziua se o petrecem în evlavie și trezvie; nu în risipe.

Din pungile noastre în ziua aceasta, se nu spesăm nici un crucer pentru lucruri trecătoare, (înțelegem a căror vrednicie nu am putea-o măsura într'u nimica), ci tot crucerul chivernisit prin înfăntare dela alte plăceri lumesti, să-l jertfim pe altarul culturii noastre naționale, cultură atât de primejdută, doar' mai mult ea ori-și-când!

Românii, din toate unghiurile, să jertfim de bună voie prinosul acestei zile, pentru un scop nobil: pentru ridicarea unui așezământ cultural-național, precum bine s'a propoveduit în numărul trecut al româneștii noastre foi acesteia.

În chipul acesta, de sigur, vom reuși a face memorabilă ziua de 3/15 Maiu 1898!

Prin aceasta vom da dovadă lumii că'n piepturile noastre de aramă trăesc virtuțile celor adunați înainte cu 50 ani pe „Câmpul-Libertății“!

Tot Românul bun dară, sărbeze deci ziua de 3/15 Maiu 1898 jertfind, cât numai poate, pentru cultura sa noțională, căci — cultura e libertatea noastră!

Crișanul.

În *Oviedo* răsculații au dat năvală asupra fabricii de arme și pe directorul ei l-au alungat cu pietri.

În Murcia asemenea au atacat tribunalul și l-au dat foc, apoi au eliberat pe robi, au rupt toate droturile telegrafului, au stricat și-nile drumului de fer, și au jăfuit o magazină de dinamită.

Revoluție în Italia.

În *Milan* plebea demult s-a neliniștește, ear mișcările ei de nemulțumire din pricina lipsei de bucate și a scumpetei, iau întinderi și forme tot mai îngrozitoare. Duminecă, Luni și Marți ei au izbucnit în adevărată revoluție. Mai multe trăsuri de pe strade le-au prins și le-au dat foc, firele de luminat orașul, cu electricitate le-au rupt, așa că noaptea e tot în-tunec în oraș. Au atacat magazinele și casele de vame și prăvălii. S'a scos armata contra lor, dar s'a dovedit de prea puțină și acum sosesc la trupe într'ajutor din alte părți unde e liniște.

S'a decretat *Statutul* asupra orașului (adecă legea prin care, pe cel-ce-l mai prinde făcând vre-o pagubă de-aproape, fără altă judecată îl pedepesc cu moarte).

În ciocnirile cu armata vre-o 250 de răsculați au rămas morți și și mai mulți răniți! Dar și un căpitan de cavalerie a căzut mort printre soldați.

În *Monza* au fost în 8 Maiu mari tulburări. A intervenit armata. Trei oameni au rămas morți pe câmpul de ciocnire și vre-o 15 greu răniți.

În *Gonzano* au atacat în 8 Maiu câteva case de-ale brutarilor (făcătorilor de pâne). Intervenind trupele, au risipit pe răsculați, omorînd pe doi și răniind pe alți mulți.

În *Pontedera* au încungiurat casa orașului cerînd pâne și lucru. Poliști întăriți cu trupe i-au provocat să se risipească. N'au voit. Au tras asupra lor, omorînd pe trei inși și răniind alți trei. Atunci s'au risipit.

Și așa prin multe părți de țară încă. E teamă nu cumva mișcarea să acopere cu flăcări toată patria, făcînd mulțimea pagube mari prin pustiirile ei, pe lângă nenorocirea de acum și lipsa cea mare.

Minciuni patriotice.

În zelul lor foarte mare de-a planta peste tot locul pirul maghiarisării în măsură cât mai mare, Maghiarii dela »Nemzeti Szövetség« din Pesta au luat-o la vandră prin țară să întemeieze, pe unde numai pot, subdespărțeminte ale reuniunii lor maghiarisătoare. Și-au luat, pentru decor, pe rectorul universității din Pesta, Herczogh, de steag, deși un steag ce el însuși pe sine s'a făcut ridicol, prin mîncărimea de vorbă ce a dovedit în timpul din urmă și unde e și unde nu e treabă.

Destul că au ajuns și în apropiere de noi: în Hălmagiu, Baia-de-Criș, Brad, și de aci trec la Sebeș spre — Sibiu!

N'avem încă amănunte asupra primirii ce li-s'au făcut. Dar' despre Hălmağeni »Arad és Vidéke« dădea știri foarte rușinoase.

»O primire neașteptată, zicea »A. és V.«, li-s'a făcut membrilor la Hălmagiu-mare. Stațiunea a fost plină de lume cu steaguri naționale, care însuflețită strigă: să trăească! Locuitorii a 8 comune românești au venit la întîmpinare, sub conducerea preoților lor! În fruntea celor veniți au fost: fibirul Lengyel Sándor și cu dînsul, Darányi János, solgăbîr, apoi Ioan Groza, protopop gr.-or. și preoții Nicolau Popescu, N. Buzilla, Arsenie Circu, Sînciu Sîrbau, etc.«

Noi care ne facem închipuiri mai bune despre protopopul român greco-oriental al Hălmagiului, care s'a pus în fruntea unei mișcări economice românești de bună speranță, să facă un »Consum« acolo, și peste tot îl știm Român mai bun, ne-am îndoit îndată despre adevărul acestei știri ungurești.

Ar fi foarte rușinos pentru d-sa și pentru toți cei-ce ar fi căzut în același păcat.

N'avem noi destul de lucrat în viaa proprie națională, numai să ne facem coade de lopeți pentru cărat gunoierii viiei »naționale« a Ungurilor? Slabi oameni am fi!

Să nădăjduim că de nicăiri pe unde vor trece strigoi »Nemzeti-Szövetség«-ului, atari vești despre Români nu se vor putea da ca adevărate!

Cele scrise despre preoțimea și poporul dela Hălmagiu, încă s'au dovedit de — minciuni ungurești!

»Dl protopop Groza, scrie »Trib. Pop.« din Arad, se află în Arad și desminte în modul cel mai categoric toată povestea pa-

triotică despre primirea excursioniștilor la gara Hălmagiului, de cătră preoții români, chiar în frunte cu dl protopop. Nici d-sa, nici vr'un alt preot român n'a asistat la primire! Totul se reduce la împregiurarea, că un preot se afla din întemplant la gară, venind acolo pentru un transport ce-i sosise. Ear' încât privește »mulțimea țeranilor« și asta e minciună, căci n'au fost decît cățiva curioși, mai mult temei cu copii, pe cari i-a ademenit fibirul cu niște vorbe late, că »o să vie dl ministru« și va aduce bunătăți grozave, marea cu sarea etc...

„Arta maghiară“...

În numărul dela 26 Aprilie al lui »Buda-pesti Hirlap« e, la rubrica »Literatură și Artă«, o notiță din vieța artistică a capitalei maghiare, care e vrednică să fie cunoscută și de cetitorii nostri. Eată-o întreagă întreguță:

Societatea de lectură a Academiei de musică a arangiat azi în sala mare a institutului un concert, în favorul monumentului lui *Francisc Erkel*. Interesantul program a fost întocmit numai din opere de-ale elevilor academiei de musică. Tînăra gardă de compozitori musicali, a prezentat câteva piese într'adevăr drăguțe, de talent, așa de pildă, frumoasele cântece ale lui *Oskar Dienzl*, pe cari le-a predat d-șoara *Dora Lichtenstein*, cunoscuta cântăreață, apoi foarte interesantele fragmente de ballet ale lui *Albert Schönnwald*, un delicat cor de dame al lui *Csiky Jenő*, și invențioul sextet, frumos lucrat, al lui *Szegő Sándor*. Am văzut de nou ce profesor și conducător distins al tinerilor nostri autori musicali este *Koessler „Janos“*. Puține institute din străinătate se pot țali cu succese așa strălucite. O parte a cântecelor a executat-o *Paula Scheer*, o elevă iubită și talentată a institutului. Piesele la clavier le-au executat d-șoarele *Sarolta Hiermayyer* și *Olga Schüller*.

Atât. Acum rugăm pe bunul cetitor, să se mai uite odată peste notița patrioticului ziar, spre a vedea, între toate cele 9 persoane concertante, pe cari atîta le preamărește ziarul maghiar, ca pe tineri »ai noștri« (adecă ai nației maghiare), căți sunt Unguri, și căți *Fidani ori Nemți?* Incepîndu-se dela sîrbătoritul »*Erkel*«, până jos, între 10, abia... 2 persoane par, după nume, maghiare, de n'or fi și acestia de cei botezați a doua-oară.

Eată cine le face Ungurilor »artă« națională și cu cine se pot țali și ei!.

NOUTĂȚI

„Un gând frumos“. Precum ni-să împărțăște din Brad, ideea dată prin numărul trecut al »Revistei«, de-a trimite sumulițe de bani pentru fondul Convictului din Brad, a început să aibă deja răsunet! S'au aflat buni Români cari îndă a au și pus la postă mandate postale ce le trimisem, cu contribuiri pentru numitul nobil scop. Cele mai multe s'au trimite în ajunul zilei ca pe 3/15 Maiu să fie acolo, sau în însăși ziua sîrbătorită!

Dee D-zeu ca cât mai mulți să fie cei-ce s'au însuflețit de bunul îndemn! Să nu fie sat din care să nu putem arăta că macar preotul ori învățătorul ori un fruntaș român, a dat dinarul său prețiosului așezământ.

Alte! Sa Regală Principele Ferdinand al României, după o îndelungă lipsă din Țară, fiind dus întru căutarea sănătății în locuri mai priincioase, — se întoarce earăși în Țară, la București, în 13 Maiu n. dimpreună cu A. S. Principesa și cu micii Principi.

Gimnasiul român gr.-or. din Brașov, trece prin zile foarte primejdioase pentru el. Din cele transpirate în public apare, că gimnasiul dimpreună cu școalele comerciale nu s'au putut susține din fondurile ce le are, ear' ce-i lipsea, primea dela biserica Sfântului Nicolae din Brașov, care căpăta oare-care ajutor pentru scopul acesta din România. Guvernul unguresc, prin păcatele noastre românești, (sau mai drept spus prin politica foarte puțin politică a unor oameni ce pot să fie diplomați de tot buni față cu toată lumea, dar' cari față de viclenii unguri s'arată diplomați foarte naivi), a aflat despre acest ajutor. Prin organele sale a oprit în chipul cel mai aspru, ca gimnasiul să mai primească ajutorul din străinătate, că de-l mai primește, îndată îl închide! Căci zice, li dă el, guvernul lui Bánffy, bani dacă-i trebuie! Vai de gimnasiul din Brașov, floarea gimnasiilor noastre, din ziua când va fi primit acest »ajutor«! El va fi dat prins

în ghiarele maghiarismului, ear cei-ce l'au împins aici, conștiu ori inconștiu, o mare crimă față de neamul românesc dela noi, vor fi făcut!

Maial în Zlatna. Duminecă în 3/15 Maiu a. c. se va ținea în Zlatna *Maialul elevilor dela școala confesională gr.-or. română*. Prețul de intrare: de persoană 1 cor., de familie 2 cor. Suprasolvirile se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe calea ziaristică.

Programa maialului o următoarea: La 1 oră și 1/2 d. a. s'au face excursiune în așa numita livadie »*Plaiul lui Traian*«, cu musica din Abrud; la 7 ore sara reîntoarcere în pavilionul dela »ospătăria comunală«, unde petrecerea se va continua.

Bună îngrijire!... Pe gimnasiul maghiar din loc, Joi în 12 Maiu n., dimineța, fălăia un mare steag negru, vestind că moartea a stins cu o suflare rece una dintre viețile tinere din șirul studenților. Elevul *Eduard Martini*, student în clasa a VII-a gimnasială, de loc din Sighișoara, murise noaptea, într'o vehementă apărindere de plămâni, după suferințe de abia — 6 zile! În același timp alt tiner, Fülöp Endre, din clasa a II-a gimnasială e, tot în apărindere de plămâni, atât de rău, că după părerea medicilor, va muri și el cât mai curînd. Și afară de aceștia alți vre-o 10 studenți ai aceluiași gimnasiu, sînt parte în spital, parte prin »Colegiu«, greu bolnavi în apărindere de plămâni și friguri.

Decînd? Toți aceștia die 5 Maiu n. când corpul profesorului dela gimnasiu i-a luat pe studenți, mai pe toți, cu grămada, pe-o zi noroasă și rece, și i-au dus, cu steaguri și dobe, pe jos peste Murăș la capul dîncolo al Geogiului, la mormîntul grofului Kun, cel ascuns în stean de peatră (ca b-t'! Crucea!). Aci le-au ținut dicții, apoi i-au »ospătat« pe tineri și i-au cam cherchelit, și sara, pe și mai recoare, i-au adus napoi, făcînd prin oraș o larmă de se le fugi din cale: zbierau copiii cât le luau plămâni, cântau cei mai mari la »csuháj«-uri, suflau alții în trimbiți și băteau în dobe, mai reu ca la un conduct de carnaval. Bageama așa cerea — pietatea zilei!.

Ear' acum bieții băieți mai slabi de conducție, plătesc »plăcerea« de-a fi văzut locul celui ascuns în stean de peatră: unul a plătit-o deja cu viața, altul e pe cale a l'urma, ceialalți cu boale grele din cari pot rămănea slăbiți pe toată viața!

Bună îngrijire de tinerime!

Primejdia anului rău. Ziarele mai noue din România scriu: De patru zile cad aproape neîntrerupt ploa torențiale în Moldova! Rîurile s'au umflat în mare parte și unele amenință să exundeze.

Frumos dar bisericii. Din Crăciunești (l. Băița) ni-se scrie: S. Domnița Lucreția Stanca, fiica dlui Avram Stanca, oficial la minele din Băița, cu ocaziunea sîrbătorilor Sîntelor Paști, ne-a surprins cu un frumos dar: un covor foarte frumos, brodat cu tricolor pentru pistol în sf. altar al bisericii noastre din Crăciunești, fapt prin care și-a arătat cele mai nobile simțeminte cătră sf. biserică, care singură este simbolul de credință în vieța noastră națională. Din părinți buni fii buni, și din acestia binecuvîntarea lui D-zeu peste neam. Primească Domnița și pe această cale mulțumita și recunoștința noastră. Crăciunești, în Maiu 1898. În numele comitetului: *Iuliu Elea Cosma*, preot gr.-or. român.

Scumpirea bucatelor. Din New-York (America) vine știrea că acolo prețul bucatelor a urcat de nou și tare: hectolitru cu încă 2 floreni. Asemenea din România s'au scrie, că bucatele acolo s'au căutat tot mai mult: țerile din Apus cer într'una cătră țerile mari și cu prețuri urcate bine. România a dat foarte multe bucate țerilor lipsite: numai în Austro-Ungaria a trimis pîn'acum, din toamnă, 12.000 de vagoane! Apoi cât s'a trimis pe mare în alte părți.

Acum încep și acolo să strige contra trimiterii mai departe înafară, căci s'au împușnat încît e teamă că n'or mai avea acuși nici pentru trebuințele Țerii!

Societatea de lectură »Petru Maior« a tinerimii universitare române din Budapesta, invită la *Serata Literară-Musicală împreună cu joc*, ce o va aranja în favorul fondului său, sub patronatul II. Sale domnului Dr. Alexandru Mocsonyi de Foen, Joi în 19 Maiu st n. 1898, în Reduta orașenească din Pesta.

Musică plăcută a avut zilele acestea publicul românesc din Orăștie. Capelmaistrul Ioan Aldea dela Mediaș, care cântă vara în grădini la București, a venit Marți și a concertat în liber la Promenadă, stîrînd mult curiositatea publicului prin musica sa cea ca în Țară, cântînd unele poezii populare strofă de

strofă, întâi din gură, apoi din instrumente, musică ce, în liniștea și răcoarea serii, face o impresie de tot simpatică. Mercuri sara dl *Vasile N Bidu* a comandat musica în grădina d-sale, întrînd în micul pavilion din mijlocul grădinei, la mese așternute și provăzute bogat cu mîncare și beutură aleasă, o frumoasă societate românească, vre-o 20 domni și 12 dame, care și-au petrecut și s'au desfătat foarte bine la sunetul muzicii românești, până noaptea la 12 ore. Musica cântă într'adevăr unele piese de toată frumuseța. Cele mai mult gustate și repetate erau, firește, raritățile pentru noi: piesele cântate din gură, apoi învleuite în sunetele vii și năvalnice ale instrumentelor.

FEL DE FEL

Intre soți.

— Ah nu mă mai iubești li zise într'o sară nevistica soțului său tăcut și rece.

— Dar' îți spun că — te iubesc!

— Nu mai vîd deloc aceasta; tu nu mă mai iubești!

Atunci soțul, foarte »logic«, îi zise:

— Dacă nu te-aș iubi n'aș sta eu toată seara lângă tine să... înă plictisesc!

— De ce 'și-o fi tuns oare pîrul doamna noastră cea »iresistibilă«.

— De, până acum s'au zicea »pîr lung și minte scurtă«; ea vrea să dovedească că mintea scurtă s'au poate împăca și cu pîrul scurt!.

— Aide odată dragă, zise bărbatul cătră soția sa, avînd să plece undeva, — nu îți-ai mai slășit gîteala? Grăbește-te!

— Ce? nu vezi cum mă grăbesc deja de două ceasuri?!

POSTA REDACȚIEI.

Dlul D. M. în O. Da, nu numai că primim, dar' te chiar rugăm să ne trimiți negreșit raport despre cum s'au serbat paraslasul, însuflețirea poporului, petrecerea, eventualele daruri pentru convict, dar' și ce vei afla despre aceeași sîrbare în comunele vecine! Mulțumim înainte!

D-lui N. S. în Balomir. Rugăm să scuzați că știrea trimisă mai sîptemăna trecută, fiind de prea puțin interes pentru publicul mare, n'am publicat-o. Alțeva bucuros și cu mulțumită.

CHESTII ȘCOLARE

„Statul învățătoresc poporal în oglinda timpului modern“.

Lucrarea premiată de »Allgemeine Lehrer-Zeitung« (Urmare.)

Și oamenii cari cugetă așa (că școala le e numai »opăceală« după care n'au nici o dobîndă) nici nu sunt așa de rari precum ne vine a crede, ci din materialismul acesta prost este o cantitate bunicică, — în fiecare comună școlară, dacă uneori chiar cu rușine sau sub manta frumoasă este învăluită. (De câte-ori nu aud pe badea George și pe badea Toader de multe-ori zicînd, că cela nu vrea a-și face feciorul popă, ear' cesta — fata preoteasă. Trad.)

La acestea se mai adauge și acea împregiurare, că învățătorul din cauza micului seu venit, în genere nu se bucură de o trecere mare. Căci doară mulți oameni nu au altă măsură spre a prețui pe cineva, decăt... avertă acestuia! Ear' după-ace avertă la cei mai mulți învățători e puțină, ușor e de înțeles pentru-ce unii proști, mîndri de banii lor, privesc așa de peste umăr la învățător! La aceasta se mai adauge, că învățătorul la o parte a locuitorilor, anume la cei-ce îi plătesc salariul, nu stau în un oare-care mare favor. Speșele școalei populare, în cele din urmă decenii s'au sporit considerabil, cu deosebire pentru aceea, ca să suplinească nepăsarea lor păcătoasă de mai înainte, și așa susținerea școalei pe mulți a aruncat nu puțin greutate. Greutatea însă totdeauna a născut neplăcere, și lucrurile cari deșteaptă aceasta, nu sunt iubite. Tot așa stă lucrul pentru școală și învățătorime. Și precum iubirea e aplicată a cruța, a ierta sau cel puțin a scusa, așa din contră mîhnirea e de așa, că s'au afe nod și n'apără, sau cu alte cuvinte, ero-rile existente s'au le mărească și s'au le judece și mai aspru.

La desprețuirea învățătorimii influențează și acea părere, că lucrul ce-l isprăvesc învățătorii e numai un »mechanism«, care părere capătă nutremînt și prin aceea, că de inspectori și acum se denumesc astfel de persoane, despre cari este știut, că înainte de denumire s'au ocupat foarte puțin cu instrucțiunea poporală, ba nici n'au dovedit cu nimica, că se pricepe ceva la ea, sau că se interesează cu deosebire de ea. Așadară așa cugetă: dacă și așa chiar inspectiunea muncii învățătorului nu cauzează multă bătae de cap, cu cât mai ușor ar fi îndeplinirea însăși a acestui lucrul? și toată străduința de a deștepă în popor o pricepere mai corectă, e lucru zadarnic.

Se mai adauge la aceasta și părerea cercurilor „înalte” numite „academice”, despre lipsa cualificațiunii preparandiale, că pe învățătorime o socotesc încă tot de „semicultă”, ba am auzit pe oamenii, cari ar trebui din oficiu să se apere, pronunțându-se astfel! E nedreptate însă a arunca cuiva în ochi aceea, la ce el nu-i de vină. Dar' cu atât mai virtuos trebuie recunoscut, că partea cea mai mare a învățătorilor lucrează cu o diligență mare întru cultivarea lor proprie. Și într'adevăr, care clasă lucră mai mult întru cultivarea sa, ca învățătorimea? Dar' și de altcum, nu este iertat a prețui așa de puțin cultura ce 'și-o câștigă învățătorimea de present în preparandii. Anii de preparandie de regulă sunt zilele muncii serioase și grele, și cultura generală ce 'și-o însușesc pedagogii pe lângă studiul carierei lor, nu e chiar așa de defecuoasă precum 'și-o inchipuiesc unii.

Dar' întors, nici cultura academică nu are totdeauna acea importanță mare, care i-să atribue mai în toate locurile, și nu este ertat a prea prețui nici acea *cultură generală*, pe care o primesc tinerii la universitate. E de mirare, ce lipsă arată de multeori limbisticii, istoriografii, jurisprudenții și alții, la o întrebare cât de mică despre un fenomen sau semn natural. Ce de altcum la fiecare învățător popular se ia ca neștiință, aceea la ei nici nu se observă și numai de cât se apără: „că doară nu-i e specialitatea”. Golul ce există între cultura câștigată în preparandie și între cea din academiă nu e chiar așa mare, precum îl cred unii.

Fericiți sunt aceia, cari și-au câștigat cunoștințele de lipsă pe o cale mai ușoară, căci aceea ori-și-cine o va ierta, că cu mult mai puțină străduință proprie, tărie de voe și capacitate trebuie la aceea, că să ascultăm prelegeri și despre acelea se facem examen, decât prin propriul studiu să ajungi mai naintel Autodidactul la tot cazul are lipsă de mai mare zel ca să poată învinge acele greutăți cari sunt împreunate cu autodidactica. Mai departe nu este iertat a lăsa neobservat aceea, că cunoștințele câștigate la universitate numai atunci sunt folositoare, dacă elevul lucră mai departe la cultivarea sa. Dacă neglijează aceasta, merge îndărăt și nu-i cu neputință, că un altul, pe care până aci l'a întrecut cu mult în știință, îl ajunge, ba poate îl și întrece. E drept, așa zic unii, că cunoștințele câștigate pe cale autodidactică, nici-odată nu sunt așa de luminate și sigure și în cele mai multe cazuri, poate au și dreptate, dar' oare, ori-și-care academic e într'adevăr totdeauna în curat și dispune ori-când cu toată siguranța de cunoștințele sale? (Va urma).

Mulțumită publică.

— „Ardeleani” —

Infloritorul institut de credit și de economii „Ardeleana” din Orăștie, văzând lipsa cea mare ce o are biserica noastră gr.-or. română din comuna Balomir, s'a simțit îndemnat a face în favorul acestei biserici un marinos dar de 100 fl.

Comuna bisericească ajunsă azi în posesiunea sumei dăruite, aduce și pe această cale, cele mai ferbinți mulțumite Direcțiunii numitului institut, pentru nobila jertfă adusă bisericii noastre.

Balomir, Maiu v. 1898.

Comitetul parochial.

Mulțumită publică.

În urma unei colecte întreprinse de comitetul parochial gr.-or. al comunei Stăuini (filie la Mada), pentru a câștiga mijloace de a cumpăra un clopot nou la biserica din numita filie, au binevoit a contribui spre acest scop următorii prea stimați domni și buni creștini:

Anonim 1 fl. 50 cr., H. I. 50 cr., Nedescifrabil 50 cr., D. Colosi 40 cr., Segesváry József 50 cr., Iancu Iosif 50 cr., Nedescifrabil 50 cr., Colosi Basiliu 50 cr., Mihna József 30 cr., Hubanik József 50 cr., v. d. Segesváry József 50 cr., Enderst József 30 cr., Czeller János 20 cr., Nedescifrabil 50 cr., Ambrus Max 50 cr., Anger Ignác 20 cr., Enderst Ferencz 50 cr.,

Schlett Béla 20 cr., S. Vințan 20 cr., Dumitru Murar 50 cr., Ionuț Stanci 30 cr., Severin Maier 10 cr., Ioan Straja 1 fl., Simion Popa 30 cr., Nedescifrabil 40 cr., Segesváry Péter 20 cr., Bocănitei Petru I. Gaflea 20 cr., Nedescifrabil 20 cr., Nedescifrabil 50 cr., Costea Catalina 1 fl., Alex. Deac 1 fl., Petru Iancu 10 cr., Popa Ianos 1 fl., Oprea 50 cr., Ioan Borza 50 cr., Iosif Vințan 50 cr., Catalina Știrb 1 fl., George Ianc 50 cr., Iosif Dudaș 20 cr., Tamás Péter 50 cr., Aug. Blasian 1 fl., Gergely Iános 10 cr., Hirsch Anton 20 cr., Maria Vințan 10 cr., N. N. 20 cr., Roza Péler 10 cr., Toader Florea 10 cr., Bruseck József 20 cr., George Boldor 50 cr., Trestian Căluța 5 cr., Pavel Vraci 20 cr., Simion Deac 50 cr., Gergely András 30 cr., Tatter Ignác 20 cr., Haben Ferencz 10 cr., Dumitru Popovici 20 cr., George Bucuriștean 20 cr., cu totul 22 fl. 90 cr.

Primească pentru aceste marimoașe daruri sus înșirații donatori, cele mai călduroase mulțumite, în numele credincioșilor parohiei Stăuini.

Stăuini, în Aprilie 1898.

Comitetul parochial.

Pentru redacție responsabil: Petru P. Barițiu.

Bad Eröffnung.

Unterfertigter bringt hiemit zur Kenntniss, dass die *Eiserner-Brücke* über den Maros als auch über den Wildbach fertig sind, und daher am **15. Mai 1. J.** das *Bad Fürdő-Gyógy* eröffne.

Um zahlreicher Besuch bittet

Hochachtungsvoll

Albert Brotschi,

Badepächter.

Deschidere de băi.

Subscrisul prin aceasta aduc la cunoștința on. public, că sfârșindu-se clădirea *podului de fer* peste Murăș și Valea-Geoagiului, **băile dela Geoagiu se vor deschide** cu începere din **15 Maiu st. n. a. c.**

Rugându-mă pentru numeroasă ceretare, semnez

Cu toată stima

Albert Brotschi,

(337) 1—2

arëndator al băilor

Concurs

Pentru ocuparea unui post de **practicoant-comptabil** la *Asociațiunea de anticipațiune și credit „Hatiegana”* în *Hățeg*, cu salariu anual de 360 fl. v. a și eventual din venitul net remunerațiune sau tantiemă, încât o va statori adunarea generală ordinară.

Reflectanții au a-și așterne petițiunile până inclusive **25 Maiu 1898**, instruate cu următoarele documente:

1. Atestat de botez și eventual stadiul obligămintului militar.
2. Atestat despre purtarea morală.
3. Atestat despre presenta ocupațiune.

4. Atestat școlar, că au absolvat cu succes bun la vre-o școală comercială superioară în patrie.

5. Cunoștința limbilor română și maghiară în vorbire și scriere.

Preferiți vor fi, cari au și praxă la vre-un institut de bani din patrie.

Din ședința direcțiunii Asociațiunii de anticipațiune și credit „Hatiegana” în Hățeg, ținută la 28 Aprilie 1898.

(330) 2—2

Diracțiunea

Calfă și învățăcel de prăvălie!

În prăvălia de manufactură a subscrisului se primește numai decât

o calfă tină

precum și un învățăcel, care se cunoască limbile streine. Vor fi preferiți cei-ce vor avea cel puțin două clase gimnasiale.

(336) 2—

Ion Lazareiu

comerciant în Orăștie.

Moartea cloțanilor

(Felix Immisch, Delitzsch)

este materia cea mai bună pentru a otrăvi repede și sigur cloțani și șoareci.

Nu e vătămător oamenilor și animalelor de casă. Se capătă în pachete cu câte 30 cr. la farmacia: **N. Vlad** din **Orăștie.**

(331) 2—5

Baie de aburi, basen și vane în Orăștie.

= Strada Ferăriei 8. =

Proprietatea d-lui S. Birthler.

Încălzire centrală! Cea mai mare eleganță și comoditate!
Cea mai mare curățenie! Arangiamet pentru toate trebuințele!
Prețuri ieftine!

În baie se întrebunțează numai apă de riu strecurată!

Toate conductele (aparatele), pentru a fi asigurate contra ruginii, *sânt făcute din aramă roșie!* Fiecare vană e provăzută și cu un **douche!**

PREȚURILE BĂILOR:

Abonament pentru 12 băi de abur . 5 fl. || 0 baie singuratică de abur . . 50 cr.
Abonament pentru 12 băi de vană . 4 fl. || 0 baie singuratică de vană . . 40 cr.

Ordinea de soădat, în baia de aburi:

LUNI: —	VINERI: după prânz pentru dame.
MĂRȚI: după prânz pentru dame.	SĂMBĂTĂ: „ „ Domni.
MĂRCURI: „ „ Domni.	DUMINECĂ a. m.: —
JOI: —	

Baia de vane stă la dispoziție atât pentru domni cât și pentru dame, tot numai în aceleași zile și în același timp, în care baia de aburi (după cum se arată mai sus).

Bilete și cărți de abonament se pot căpăta în *insuși localul băii (Strada Ferăriei 8.)*, în prăvălia domnului *F. F. Widmann* și în cofetăria dlui *J. Eisenburger*.

Onoratul public este respectuos rugat prin aceasta, a onora baia mea prin întrebunțare numeroasă.

Cu toată stima:

(263) 14—26

S. BIRTHLER.

„ARDELEANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000

Circulație anuală: fl. 3.000.000.

(293) 9—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

- 1) acordă împrumuturi cu interese de 8%;
- 2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5½, ear' dela corporațiuni culturale cu 6%;
- 3) cumpără și vinde realități;
- 4) cumpără și vinde marfuri și produse;
- 5) arăndeaza și exarăndeaza realități;
- 6) cumpără și vinde efecte pullice;
- 7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

Ori-ce afacere se poate rezolva și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, 1898.

Diracțiunea.